

LK 2 Mis vahe on hoiu-laenuühistul ja kiirraenuühistul ja mis rolli peaks siin mängima riik? **Erki Pisuke**

Esimene samm tuleviku poole
– päris Eesti mänguasjad!
Triin Pisuke-Roos

LK 3 Ma vannun, et mõni teooria on õige!
Harry Raudvere

Elutingimuste loomise võimalikkusest
EVs perele ja kodule **Andro Roos**

LK 4 Meie sotsiaalsed ettevõtted

Võluvahend Eesti Veksel II
Margus Lepa

Ühistuleht

Väljaanne taipikule lugejale

Nr. 28 märts 2017 (järgmine number ilmub juunis 2017)

Otame vihjeid ja ettepanekuid: yhistuleht@gmail.com, vaata www.ühistupank.ee/info/uhistuleht

Уважаемые члены объединения! Ühistuleht появится теперь как на эстонском так и на русском языке. Если желаете, чтобы в ваш почтовый ящик приходила газета на другом языке, сообщите о своем желании по адресу: yhistuleht@gmail.com или по телефону 356 0068.

Kas parandame või pärandame või parandame ja pärandame?

Küsimus: kas meil ehitatakse praegu tuleviku rahvale või remonditakse minevikku olematu riigi võimutsejatele?

Kui eluheaduse mõõdupuu on numbriline majanduskasv, siis ei saa meil olla tuleviku, on vaid järjest ahenev ajahetk meenutusteta külglükumises ehk õudne seisund, kus ei ole paremaid, halvemaid aegu, on ainult hetk, milles viibime praegu.

Meil pole varsti midagi meenutada, sest meie minevik on prügiveomasinaga viidud prügi-mäele või pakendiringlusse. Sisu on otsas, nüüd tuleb „majanduskasvu jätkumise nimel“ osta endale uue olevi-ku ajutised asjad. Siis ei ole meil enam vanaisa kella ega vanu fotosid, isatalu ega meie lastel vanaisa või vanaema maal. Äärmisel juhul on see nendel, kelle kätte läheb „majanduskasv“ ja kes saavad endale lubada omaostetud minevikku ja oma lastele iseostetud tuleviku. Aga neid on vähe nagu nn. kapitalismile, liberaalsele turumajandusele jne kohane. Lõviosale ehk rahvale jääb osaks käia välja palju raha, mis tuleb intressi eest laenata globaalpankade kohalikest kontoritest ...

Ometi peaks kõik eeltoodu olema just pandiks praegustele ja tulevastele põlvedele nende ühiskondlikus edus ja üldises kasus, just eeltoodu peaks tagama Eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade ja just sellesse peaksime kõikumatult uskuma ning just seda vankumatult tahtma.

Meil on muuseumid, ja äri- lised pseudomuuseumid, kus näituse

osa on lisaväärtus ja tegevus on suunatud raha teenimisele. Varsti võib mõni neist eesti rahva nekropolidest olla juba suurem kui see riik ja rahvas

kokku ja siis saame seda rentida kellelegi tema ürituste tarvis. Võiks juba praegu riigi börsile viia, eks?

Kui küsime, mis peab tagama

rahvuse, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade, kas tuleb siis kellelegi pähe, et selline rida on kirjas meie Põhiseaduses? Vaevalt, et keegi niisugusele „konksuga küsimusele“ hoo- bilt õige vastuse tabab anda. Aga – riik vist, eks? Ja nüüd võiks küsida, et mis on riik, millelt rahvas midagi nõuab? Põhiseadus ütleb, et meie riik on loodud Eesti rahva riikliku enesemäära- mise kustumatul õigusel ja välja kuu- lutatud 1918. aasta 24. veebruaril.

Sellega võtsid eestlased endale riigi nimirahvuse rolli ja üht- lasi vastutuse riigi käekäigu eest; ja mitte tigidalt „platsi puhtaks lüües“, vaid alustades „Manifestist kõigile Eestimaa rahvastele“. Selline oli meie rahvusriigi algus.

Juba aegade algusest on püü- tud unustada, et ühtne rahvusriik suu- dab oma loomuliku kulgemise jõul tihti peale pikka aega taluda ja vastu

panna halvale juhtimisele või riikli- ku arengu valele suunale, ilma et ta seejuures sisemiselt murduks. Sageli võib tunduda, et riigi eluvaim on sel- lest kehas lahkunud, et ta on surnud, et meie ees on laip, kui korraga sur- nukskuulutatud rahvas tõuseb uuesti ja näitab inimkonnale oma kustumatut elujõudu. Hoopis teine lugu on riigiga, mille rahva soontes ei voola hõimu- veri, kuid mida valitseb üks ja sama rusikas.

Täna küsime, KES peab tagama eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade? Õige vastus on: rahvas, Eesti rahvas!

Ja selleks, et kesta läbi aega- de, peame puhastama enda sisemise Inimese ja taastama oma väärikuse.

Toimetus

Võluvahend Eesti Veksel I

Kunagi esinesin estraadilavadel ja tegin rahvale tõsiste asjadega nalja. Täna kutsutakse seda eesti keeles *stand up comedy*'ks, kui keegi aru ei saanud. Tegin ka sõnalist mustkunsti, see käis nii.

Kutsusin lavale kolm inimest ja seletasin asja piltlikult ära, mängi- sin elusolenditega ette, kui soovite: „Teie tahate osta oma sõbrale minu poest kolme peale kingituse ja leia- tegi vajaliku asja, mis maksab 25 eurot. Rikaste inimestena panete iga- üks kümneka letile ja mina pean viis tagasi andma. Aga, oh häda, kassas on mul vaid kolm ühelist. Rikkad nagu te olete, lööte kolme käega ja ütlete, et ma võin igäülele teist ühe euro anda ja ülejäänud kaks jäägu mulle „ilusate

silmade“ eest. Nii saabki, ja kink käes lahkute te pidu pidama.“

Edasi küsisin ma igalt kol- miku liikmelt: „Kui palju sa maksid?“ Pingutuse peale rehkendati, et kümme andsin ja ühe sain tagasi, tähendab, et maksin üheksa eurot.“

Küsisin: „Kui palju te kokku maksite?“ Rehkendati välja, et kolm korda üheksa on kaksikümne- seitse.

Küsisin: „Kui palju te mulle „ilusate silmade“ eest jätsite?“ Meenutati, et kaks eurot.

Küsisin: „Kui te maksite kokku kaksikümne seitse eurot ja mulle jätsite kaks eurot, siis on see kokku kaksikümne üheksa eurot. Kuhu üks euro sai?“

Nüüd tekkis segadus, sele- tamine ja kätega vehkimine, aga sel- gus jäi tulemata. Võtsin asja kokku sõnadega: „Näete, mul on seljas hea ülikond, värske triiksärk, lips kui lin- nutiib... Te ei tea, mis autoga ma koju sõidan, milline on minu kodu ja kus asub mu suvemajake – see ongi see kadunud euro!“

Meenutan seda lugu alati, kui saatuse tah- tel mu kaela

peale jäänud Von Glehni restoranis kassat tehes sealt Eesti Veksleid leian.

Senine rekord on peaaegu viiesaja eurone arve, mis maksti Eesti Veksliatega. Vahetus- kurssi arvestades võitis maksja 10% summast ja ega restorangi midagi kaotanud, sest Pääsküla Pruuliko- ja kodukalja ostan ma Eesti Veksli- te eest, ühte-teist kraami veel muudki.

Kui igal tootjal on keegi, kel- lelt ta midagi osta saab Eesti Veksli eest ja kellele ta midagi maksta saab Eesti Veksli, siis...

Kes nüüd sellest aru sai, endale teeb pika pai!

Margus Lepa

Kuradi masuurikas nagu ütles üks Seto mutt

Hoiuste intressimäär alates 5%. Vaata lisa Tartu Hoiu-laenuühistu kodulehelt www.ühistupank.ee

Tartu Hoiu-laenuühistu

Mahe ja orgaaniline väetis taimedele, köögiviljadele. Tuhala Bio OÜ
www.greentop.ee
Tel. 503 1118

Koppade, autode, traktorite, niidukite jm seadmete rent ja müük Eesti Masinaühistu
www.masinayhistu.ee
Tel. 5559 4777

Metsaistikud (mänd, kask, kuusk, tamm jne) ja haljastus- puud. Saksaveski Majand OÜ
saksaveski@gmail.com
Tel. 503 5771

Aiakujundusprojektide ja rajamistööd. Warjel OÜ
www.warjel.ee
Tel. 5649 6237

Mis vahe on hoiu-laenuühistul ja kiir-laenuühistul ja mis rolli peaks siin mängima riik?

Viimastel aastatel on rohkete tele- kui raadioreklaamidega avalikkuses silma torganud hoiu-laenuühistud, kes meelitavad hoiustajaid „liiga hea, et tõsi olla“ intressitootlustega. Kõrgete hoiuseintressidega käivad paratamatult kaasas mitmed riskid, mida hoiustajad tõenäoliselt üsna sageli endale ei teadvusta.

S eetõttu tasubki endale sobilikult hoiustamisvõimaluse otsimisel valida hoiu-laenuühistu, mis ka põhjalikuma taustakontrolli järel osutub usaldusväärseks. Ainult parima intressi ja kirevama reklaami järgi otsuse tegemisel võib hoiustaja hiljem oma valikut väga kahetseda.

Pole mingi saladus, et mitmed end kõige jõulisemalt reklaamivad hoiu-laenuühistud tegelevad hoiu-laenuühistu nime all raha suunamisega ühistu juhatuse liikmetele kuuluvatele kiir-laenufirmadele. Praktikas on selliseid ühistuid hakatud kutsuma kiir-laenuühistuteks. Süsteem toimib väga lihtsalt. Kiir-laenuärimehed asutavad endale oma kaaskonnaga hoiu-laenuühistu, mis üsna pea hakkab kõrgete hoiuseintressidega endale liikmeid meelitama. Ühistusse kogutud hoiused laenab see kiir-laenuühistu aga valdavas enamuses edasi kiir-laenufirmadele, mis kuuluvad kiir-laenuühistu juhtkonda kuuluvatele äriimeestele.

Seosed on ilmsed. Näiteks Tallinna Hoiu-laenuühistu kaubamärgi omanik on Eesti üks suurimaid kiir-laenufirmasid Placet Group OÜ. Samuti on Tallinna HLÜ ja Placet Group OÜ juhatuse üks ja sama isik. Kui vaadata Tallinna HLÜ majandusaasta aruannet, siis enamuse ühistu laene on väljastatud seotud osapooltele. Sama pilt paistab välja Raha Hoiu-laenuühistu 2015. a. majandusaasta aruandest, mille puhul lausa 99,76% laenedest on väljastatud seotud osapooltele. Sisuliselt kasutavad kiir-laenuärimehed hoiu-laenuühistut enda laenuärimehe jaoks kapitali saamiseks.

Miks siis kiir-laenuühistud ohtlikud on? Probleem seisneb selles, et sageli on kiir-laenuvõtjad küllalt madala krediitvõimega. Kui majanduslikult headel aegadel suudavad kiir-laenuvõtjad oma kohustusi üldjoontes täita, siis keerulisematel perioodidel on nad tõenäoliselt esimesed, kes maksete tegemise hätta jäävad. Kui kriitiline hulk kiir-laenukliente ei suuda enam neile tagatiseta antud laene tasuda, siis ei suuda kiir-laenufirma tagasi maksta ka tagatiseta võetud laenu kiir-laenuühistust. Ja siis ei suuda kiir-laenuühistu maksta enam oma hoiustajatele ei intresse ega ka hoiuse põhiosa. See omakorda võib viia kiir-laenuühistu pankrotini, mille puhul kaotavad hoiustajad tõenäoliselt suure osa oma hoiustatud rahast.

Kiir-laenuühistute vastu võitlemisel võib esimesena pähe torgata mõte riiklikust järelevalvest nagu seda tehakse pankade puhul, kelle tegevust kontrollib Eestis Finantsinspeksioon. Järelevalve on seotud aga kahe probleemiga. Esiteks on tegevusloa taotlemine kulukas ja aeganõudev. Teiseks tuleb pärast tegevusloa saamist maksta Finantsinspeksioonile igal aastal järelevalvetasu, mis võib teatud tingimustel olla ebamõistlikult suur. Aga kas järelevalve üldsegi aitaks piirata kiir-laenuühistute tegevust?

Kui tuua paralleelse hiljutise krediidiandja tegevusloa menetlusest, siis suured kiir-laenufirmad olid ühed esimesed, kellele Finantsinspeksioon tegevusloa väljastas. Kiir-laenufirmadel on piisavalt ressursse, et osta sisse vajalikud mahus õigusabiteenust ja kohandada oma tegevus ümber uue reeglustikuga vastavaks. Mis puudutab bürokraatiat ja formaalset nõuet täitmist, siis selles osas oskavad kiir-laenufirmad jätta eeskujuliku mulje. Seega kiir-laenuühistute suhtes ei annaks riiklik järelevalve üsnagi tõenäoliselt soovitud tulemust. Kiir-laenuühistud oleksid lihtsalt sunnitud praegusest mugavustsoonist väljuma ning leidma endale uued meetodid, kuidas sama tegevust edasi teha nõnda, et paberil oleks kõik korrektne.

Küll aga oleks järelevalvel negatiivne mõju ühistegelike printsiipe järgivatele hoiu-laenuühistutele, kes on koondunud Eesti Hoiu-laenuühistute Liitu. Seda põhjusel, et järelevalve suunaks suure osa aja- ja raharesursse järelevalvega seotud kohustuste täitmisele, mitte ühistu arendamisele. Tasub meenutada, et taasiseseisvumisest alates pole ühistutel riiklikku järelevalvet olnud. Selle aja jooksul pole mitte ükski Liitu kuuluva hoiu-laenuühistu hoiustaja oma rahast ilma jäänud. Sellest järeldub, et hoiu-laenuühistu puhul on tegemist väga stabiilse finantsasutusega. Samal ajal on aga pankrotistunud väga palju panku, kes on alati olnud ka riikliku järelevalve all. Seega puudub Liitu kuuluvatel hoiu-laenuühistudel ja nende liikmetel igasugune vajadus riikliku finantsjärelevalve järgi.

Küll aga aitaks kiir-laenuühistute tegevust piirata inimeste

teadlikkuse kasvatamine. Inimestele on vaja viia teadmine, et hoiu-laenuühistul ja nõ kiir-laenuühistul on oluline vahe nii riskide kui ka järgitavate tegevusprintsiipide mõttes. Sellel rindel tegutseb täna Eesti Hoiu-laenuühistute Liit, Liitu kuuluvad hoiu-laenuühistud ja Akadeemiline Ühistegevuse Selts. Ühe näitena osalevad Liidu liikmed igal aastal oma boksiga Maamesil. Juba kuus aastat on eetris olnud Ühistusaade ja ilmunud Ühistuleht. Tallinna TV-s jookseb 5. hooaega Ühistegevuse pooltund. 2017. a. sügisel toimub Eesti Maaülikoolis juba kuues Ühistukonverents, toimuvad Ühistukooli loengud. Kõige selle eesmärk on inimestele ausa ja igakülge informatsiooni jagamine turul tegutsevate eesmärgipäraste ühistute kohta. Kuid kõigest sellest on vähe, kui arvestada asjaolu, et kiir-laenuühistute reklaami võib näha sisuliselt igal õhtul telekast või kuulda raadiost.

Vaja oleks veel ulatuslikumat teavitustegevust. Siinkohal võiks ka Rahandusministeerium, Finantsinspeksioon ja Eesti Pank inimeste teadlikkuse kasvatamisega hoiu-laenuühistute osas märksa aktiivsemalt tegeleda. Teretulnud on koostöö konverentsidel, messidel, raadio- ja telesaadete ettevalmistamisel, infomaterjalide koostamisel ja jagamisel. Samuti võiks ka riiklikes meediakanalites nagu ETV või ETV Pluss ulatuslikumalt hoiu-laenuühistute teemalisi infosaateid teha.

Olen üsna kindel, et kui inimestel oleks kiir-laenuühistute suhtes parem teadlikkus, lõppeks üsna kiiresti ka nende tegevusmahtude märkimisväärne kasv. Seda põhjusel, et ühistus hoiustav isik on reeglina väga konservatiivne ja väldib oma säästudega riskide võtmist, mis aga kiir-laenuühistutega paratamatult kaasas käivad. Ajapikku aga hääbuks kiir-laenuühistute tegevus tõenäoliselt orgaaniliselt või oleksid nad sunnitud oma tegevuse vastavusse viima ühistegeliku rahastuse põhimõtetega.

Nagu paljude probleemidegi puhul, puuduvad ka siinkohal lihtsad lahendused. Riikliku järelevalve asemel peaks riik aitama sisulise teavitustöö tegemisel.

Erki Pisuke

Eesti Hoiu-laenuühistute Liidu juhatuse liige

Riikliku järelevalve asemel peaks riik aitama sisulise teavitustöö tegemisel.

...suured kiir-laenufirmad olid ühed esimesed, kellele Finantsinspeksioon tegevusloa väljastas.

Kuidas ja millega mängib tänapäevane laps?

Õige vastus oleks - ta ei mängigi!

www.hoiu-laenu.ee

Tartu Hoiu-laenuühistu, Leie Hoiu-laenuühistu, Kehtna Hoiu-laenuühistu, Kambja Hoiu-laenuühistu, Maaelu Edendamise Hoiu-laenuühistu, Saaremaa Hoiu-laenuühistu ja Põlvamaa Hoiu-laenuühistu.

Esimese samm tuleviku poole - päris Eesti mänguasjad!

I kka ja jälle kostub kurtmist, et lapsi ei sünni, iive on negatiivne. Leian, et Eesti peredes pole enam palju lapsi seepärast, et see pole enam tavaks ja seda ei soosita Lääne kultuuris. Lapsi ei saagi olla arvukalt, sest see pole „kõrgemaalt poolt“ ette määratud. Kuidas saab palju lapsi sündida keskkonnas, kus promotakse hollywoodilikkust, hedonismi ning rasestumisvastaseid vahendeid? Naisena ja emana on mul seda raske mõista. Ent kui mu tütar ja tema aastakäigu teised tütarsoost lapsed võtavad selle sirgudes omaks ja peavad seda põhitõeks? See oleks ju rahvuse lõpp!

Hoopiski teine lugu on kato-liiklikes maades. Minu ja laste ristiivanemad on brasiillased. Nad elavad Tartus ja ma suhtlen oma ristiemaga tihedalt. Tal on 7 last. Minu jaoks ettekujutamatu. Hiljuti rääkis ta mulle oma kaheksandast rasedusest. Kui ma sellest kuulsin, oli minu esimene mõte: „Neil on juba 7 last ja nad soovivad ikka veel lapsi juurde. Kas siis seitse pole juba isegi liiga palju?!“ Usun, et peaaegu kõik minuealised eesti naised mõtleavad samamoodi. Paljulapselisus pole täna enam eesti kultuuri osa. Kuid brasiillase, itaallase ja hispaanlase jaoks on paljulapselisus palju loomulikum kui meie jaoks. Ja nad ei pea naisi sünnitusmasinateks, vaid elavad ja tunnevad elust rõõmu. Sellel brasiilia pereemal on Tartus tuttavaid hispaania ja itaalia peresid, kus on 9 või 11 last. Siit jõuame eluenergia teemani. Ja võime küsida, kas meil, eestlastel, ikka on eluenergiat?

Ütleksin, et Eestis ja ka nn. läänelikes heaoluriikides valitseb eluenergia puudus. Kui pole eluenergiat, ei saa ka lapsi sündida. Meie eluenergiat hävitab mürgine keskkond, väheväärtuslik toit, vaktsiinid, ravimid... ja muidugi võimendab seda eeltoodud loodud mürgine vaimne keskkond. Alkoholi ületarbinu hakkab oksele ja siis jääb magama. Aga kui nii juhtub riigi, rahva, ühiskonnaga?

Võib kahtlustada, et palju propageeritud antibeebipillid mõjuvad naiste tervisele halvasti

ja hävitavad nii nende kehalist kui ka vaimset naiselikkust ja võib-olla võtavadki naiselt soovi lapsi saada. Lisaks sellele teevad ka edaspidi rasestumise keerulisemaks. Inimene on ikka ülbe küll. Segab ise loodusele vahele – võtab näiteks aastaid pille – ja siis imestab, et ei õnnestugi last saada.

Mind huvitavad kontrastid praeguse aja noorte emade ja esiemade nooruspõlve vahel. Praegu on asjade üleüllus – emad valivad internetist lastele riideid, mõtlevad, millise kaubamärgi kombekat osta, kust saada kombekaga sobivad kingad ja müts jne. Valikut on palju ja kõik vajaliku saab endale interneti teel koju või lähimasse pakiautomaati tellida.

Kontrastiks ... vestlesin tuttava 95-aastase prouaga. Tema jutust jäi meelde, et lapsele tehti esimene pluus vanast öösärgist. Riidet ei olnud saada, asju polnud ammugi saada. Iga riidejupp kasutati ära. Praegu ei kujutagi hästi ette, kuidas siis hakkama saadi. Ilma elektri, veeta ... aga – oli eluenergiat ja välja mängiti!

Ja just mängust algabki elu! Kui laps ei mängi, ei saa areneda tema kujutlusvõime. Kui inimesel puudub kujutlusvõime, ei näe ta tulevikku.

Kuidas ja millega mängib tänapäevane laps? Õige vastus oleks – ta ei mängigi! Telefon või arvuti mängib tema eest, tema ainult põrnitseb ekraani ja laseb põialdel käia. Kas tema kujutlusvõime areneb? Kas ta suudab ette kujutada tulevikku, mis tuleb endal luua, mitte „äpiga alla tõmmata“?

Kuni pole veel hilja, tehkem kõik selleks, et meil oleks oma peaga välja mõeldud ja oma kätega tehtud mänguasjad lastele. Ja õpetame oma lapsed taas mängima ajas ja ruumis, mitte ekraanitaguses hulluses. Mängides õpivad lapsed läbi oma pisikeste kriimustuste, tülikeste ja pahandada saamiste looma oma riigile tulevikku.

Triini Pisuke-Roos

Naine, kes mängis kodu ja kellel on nüüd päris kodu

Tallinna TV pakub Tartu Hoiu-laenuühistu liikmetele telereklaami soodushinnaga

Täpsem info: tel. 6006472 või reklaam@tallinnatv.eu

Eramajade projekteerimine Aare Heinmets F&F OÜ

smallhouseprojects@gmail.com
Tel. 502 9739

Eestimaal kasvatatud ja kohalik tootainetest toodetud kaup Taluturg TÜ

www.taluturg.ee
Rüütli 2, Tartu
Lõunakeskus, Tartu
Pärnu Keskus, Pärnu

Elektripaigaldiste ehitus, hooldus, remont. Elektrotehnilised mõtised, auditid. Actualenergo OÜ

actualenergo@gmail.com
Harjumaa, Raplamaa
Tel. 517 2765

Autode remont, diagnostika ja värvimine. Estpresto OÜ

www.estpresto.ee
Riia 138, Tartu
Tel. 565 8017

Ma vannun, et mõni teooria on õige!

Pea pealkirjaga silmas just vandenõuteooriaid. Jah, nende hulgas on ullikeste pimedakartusest paisuvaid kolle, aga... kui pimedast tõesti keegi vastu jõllitab, mis siis saab?

Näiteks Rail Baltic. Kas see on ainuõige lahendus ja uus ühendustee Euroopasse, mõttetu rajatis, mis poolitab riigi ja mille väärtus on küsitav? Mõni „autoriteetne majandusekspert“ kuulutab, et investeerijad Londonist on jätanud sellepärast Eestisse tulemata, et ei oska ilma raudteeta kohale tulla.

Teised kardavad jälle, et rajatav raudtee tekitab kõva müra ning selle ehitamiseks ei ole meil piisavalt looduslikku ehitusmaterjali.

Kumb ajab jama? Kumb on vandenõuteooria?

Keegi ei vaidlusta veel meid põhjanaabritega ühendavasse laevaliiklusesse tehtavaid kulutusi. Ja keegi „ei märka“ veel Tallinn-Helsingi tunneli eeluuringute edenemist, mis kulmineerub varsti vandenõuteooriaga nimetatud laevaliikluse hävitamiseks ja monopoolseks tunneliliikluse kontrollimiseks „ustavate“ firma läbi.

Eeldan, et ka tulevase tunneli puhul kasutatakse samasisulist argumenti kui raudteeühenduse maksumuse põhjenduseks.

Paljud inimesed reisivad täna Põhjamaadesse ja sealt meile äärmiselt pragmaatilistel põhjustel. Ühtlustuvad palganumbrid, teenuste

ja toodete hinnad. On siis reisijate hulk sama? Usutavasti mitte, sest erinevate piirkondade majanduslikud erinevused on masse liikumapanev jõud.

Kui suur peab olema Rail Balticu kaubavedude garanteeritud maht, et see „sajandi ehitus“, et mitte öelda „BAM 2“ end majanduslikult ära tasuks? Ajakirjanduse andmeil peame projekti kogumaksumusest kandma 234 miljonit eurot omaosaluseks. Ülejäänud raha tulevat Euroopa Liidust.

Kui suured on selle trassi hoolduskulud? Rahvapärane vastus on: „Kurat seda teab!“

Internetis surfates leidsin Rail Balticu projekti koordinaatori, majandus- ja kommunikatsiooniministeriumi ametniku Kristjan Kaunissaare äärmiselt naljaka seisukoha. Ta kinnitas, et prognoositud ca 16 miljonit tonni kaupa aastas on antud trassi tasuvuseks täiesti piisav – isegi miinimumstsenariumi korral ehk 6 miljonit tonni kaupa aastas katab trassi hoolduskulud. Kumb siis õige vastus on? Ja mida tähendab 16 miljonit tonni kaupa. Mida veetakse? See on ligikaudu 15 täielikult täidetud ešloni

ööpäevas! Kust see kogus ühtäkki välja võetakse?

Nii suurt veosemahtu ei oskaks kuidagi prognoosida ja ka reisijate äärmiselt vähest hulka arvestades on tegu mõttetult ülepaistatud üritusega. Seda enam, et praeguste võimaluste järgi ei ulatugi kiirraudtee Poola piirist kaugemale. Kolme Balti riigi ühendamiseks uut raudteed ehitada ei ole mõistusepärane, piisab täielikult olemasoleva korrastamisest.

Kuid miks siis teevad teatud ringkonnad kõik selleks, et veenda ühiskonda arusaamatu hiigelprojekti vajaduses? Sellele küsimusele saab ühese vastuse kui vaadata planeeritud raudteetrassi ja selle maksumust. Plaanide järgi peab raudteekoridor kulgema üle Pärnu, mis tundub täiesti arusaamatu, sest ekspertide hinnangul maksab sealtkaudu rajatud raudteeühendus 462 miljonit eurot rohkem kui raudteeühendus üle Tartu. Tundubki, et ainsaks raudtee rajamise liikumapanevaks jõuks on ahnus ja raha ja ei midagi muud. Kui on raha, saab „investeerida“ ja kindlasti keerlevad juba nii mitmegi otsustaja peas arvud kui palju suuremaks on võimalik paisutada oma hästi peidetud ja salajas hoitud pangakontosid.

Siin päikese all ei ole tõesti midagi uut. Saarlasedki on ühte „megaprojekti“ näinud. Prognooside

järgi pidi rajatav süvasadam tooma õnne õuele ja panema majanduse nii hoogsalt käima, et kohalike elanike rahakottide raud ei pea kruisituristide rahasurvele vastu ja need tuleb kiiremas korras suuremate ja tugevamate vastu välja vahetada. Täna on sadam valmis, aga sildunud kruisilaev on nagu haruldane loodusnähtus, mida tuldavat kaugemaltki vaadata. Ent saarlaste õuele tulev õnn jäi vist poolel teel merehaigeks ja õögib kemmergus.

Loogiline oleks arvata, et lõppkokkuvõttes ootab Rail Balticut ja sellega saabuvat õnne samasugune kurb saat. Ilmselt peame hakkama pidevalt peale maksma ja tekitatavaid keskkonnakahjustusi pole võimalik rahasse ümber arvestada, sest neid korvata pole lihtsalt võimalik.

Kus on siin valitsevate poliitikute kaine mõistus kui plaanitakse uisapäisa kulutada rahva raha, teadmata kas ja kuidas see hiigelinvesteering üldse toimima hakkaks? Või on see tõesti vandenõu?

Eesti on kujundatud doonorriigiks ja kui kalduda vandenõuvarianti uskuma, siis pole meie lähitulevikus plaanitava fosforiidi suurejooneline kaevandamine võimalik, kui puudub otsene raudteeühendus Kesk-Euroopaga. Lisaks fosforiidile on meie maalt ja lähieestist võimalik minema viia muudki väärtuslikku.

Ja kindlasti lubab hea

raudteeühendus paisata siia ühekordselt kiirelt raskerelvastust, mida siis võimaliku sõjalise konflikti korral Venemaa vastu „enne veeuputust“ kasutada. Venemaa tuleb ju koloniseerida, sest ilma idalaienemiseta kaotab Euroopa Liit mõtte ... vähemalt „kellegi“ jaoks. Ja seda on meie sõbrad ja liitlased juba avalikult maininud.

Meie keskel liigub kõikvõimalikke vandenõuteooriaid. Mõned tunduvad tõeliselt absurdid, kuid teiste mustrites võib leida loogilistena paistavaid detaile, mis liidetuna ühtseks tervikuks tekitavad kahtlust, kas tegu ongi pelgalt teooriaga või on selle taga midagi sellist, mis vajaks konkreetsemat tähelepanu ja tegevust.

Kas ja kes jõllitab pimeduses?

Harry Raudvere

Teoreetik ja praktik

Elutingimuste loomise võimalikkusest EVs perele ja kodule

Miks lagunevad pered? Miks kaotavad inimesed kodu? Miks sünnib Eestis vähe lapsi? Miks võetakse võlgu ja elatakse piinavas hirmus võlatähtaegade ja kohtutäituri ees? Millest algas viga ehk allakäik?

Eks selliseid küsimusi ole teinud, aga vastus on üks: eluga ei saada tänastes tingimustes hakkama. Ja jälle – miks? Olevat ju meil loodud „kõik tingimused selleks, et...“ Aga kui küsida, kus need tingimused on, siis – teises dimensioonis ehk arvutis või kahemõtteliselt paberil; eraelus on neid raske ausalt tabada.

Paberi peal või digitaalsetes aruannetes märkusega „ametkonnasiseseks kasutamiseks“ on elu imeline! Miks ta siis meie kolmemõttelises ruumis päris paljude jaoks nii kängu jääb, et statistiliselt tuleb aasta iga päeva peale ka üks enesetapp?

Üks võimalik vastus on, et me ei oska enam keelt, mõistmaks mida öeldakse ja kahtleme, kas ütlejagi mõistab keelt nii hästi, et teaks, mida ta täpselt ütleb, kui ta ütleb, et

„... peame astuma otsustavaid samme panustamiseks jätkusuutliku tuleviku laiapõhjalisse edendamisse...“

Ja siis me veel imestame, et meie lapsed eelistavad juba suhelda inglise keeles, õigemini ingliskeelse sõnadega, sest võõrkeeltes on nii nimi- kui tegusõnad palju selgem tähendus kui meie oma „panustamise diskursuse mõõtme viimises paradigmaatilisse dimensiooni“. Kas keegi sai aru?

Me teenime ebajumalat, mis on meie elu pea peale pööranud. Selleks ebajumalaks on raha, mida meie vaenlane kasutab meie alistamiseks. Et mõista raha kui meie vastu kasutatava relva olemust ja pöörata see relv kasutaja enda vastu, tuleb teada lihtsaid põhitõdesid:

1) raha ei saa mõõta rikkuse ega salvestada pensionisammast,

sest raha on üksnes märkmepaber hetketehinguteks;

2) ühenduses on jõud – raha tuleb omasugustega kokku panna, et soetada ühiselt põhivahendid, mida saame läbi tulemusliku töö panna tootma endale ja omadele tänaseks ja pensionipõlveks vajalikke tooteid, ning teha seda ISE, võõrasteta ja vahendajateta ning nende kasumita.

Meie omandis peavad olema metsad, viljakandvad põllud, rasketööstus, kergetööstus, energeetika, kaubandus, eksport, import, valuuta, kuld. Siis on oma ka riik, mida on võimalik austada ja mis oleks pandiks praegustele ja tulevastele põlvkondadele nende ühiskondlikus edus ja üldises kasus.

Ja uskuge, siis enam ei lagune pered, siis ei kaotata kodusid, siis sünnivad lapsed ja meie naised lõõvad särama nagu ei kunagi varem!

Andro Roos

Eesti Vabariigi kodanik

Hea reklaamivõimalus Tallinna Televisioonis!

Tallinna TV on üleriigiline vabalevi kanal. Alates sellest aastast alustas Tallinna TV koostööd Tartu Hoiu-laenuühistuga. Ühistu liikmed saavad oma tooteid reklaamida Tallinna TV-s soodustingimustel.

Tallinna TV pakub Ühistu liikmetele nädalast ilmatest paketti soodushinnaga. Hea positsioneerit otse uudistes ja uudistele järgnevas reklaamipausis. Kokku on FIRMA kaubamärgi reklaamklipp eetris nädala jooksul 62 korda. Soodushind Ühistu liikmetele: 630.-+km

Kuna reklaam toimib nagu ikka läbi korduste, siis Tallinna TV soovib kasutada 3 kuulist reklaamivõimalust. Kolme kuu jooksul on FIRMA kaubamärgi reklaamklipp eetris 189 korda. Maksumus ühes kuus 760.- +km.

LISAINFO:

Tel. 600 6472 või kirjuta reklaam@tallinnatv.eu
Tallinna TV – kõikjal üle Eesti!

Mootorsõidukite osade ja lisaseadmete jaemüük. AVH Parts OÜ

avhparts.eu
Tel. 5567 5560
avhparts@avhparts.eu

Lai valik tooteid astelpajumahlalt. Siirup, marmelaad, õli, jahu jne. Mahetark OÜ

Tel. 5192 1659

Toitlustus väliühitudele üle Eesti. F&B Drive OÜ

Tel. 5668 6429
F&B Cafe
Kesk 30, Sillamäe

Ühistu õigusbüroo

Tel. 5622 1145
www.uhistuõigus.ee
info@uhistuõigus.ee

Lai valik keraamikat. Ekskursioon Atla mõisas

www.keraamika.ee
Tel. 504 0563
Juuru vald, Raplamaa

Meie sotsiaalsed ettevõtted

Sotsiaalne ettevõtlus tegutseb ühiskonna huvides lahendades ettevõtluse kaudu mõnda ühiskonna kitsaskohta, millele riigil niiväga tähelepanu ei jätku.

Tegevus võib olla väga erinevates valdkondades: keskkond, haridus, tervishoid, sotsiaalelu, vähivõime jne. Lühidalt öeldes aitab sotsiaalne ettevõtte katta vajadusi, mida avalik- ja erasektor ei kata.

Tartu Hoiu-laenuühistu liikmete seas on kaks suuremat sotsiaalset ettevõtet: Solve et Coagula ja Iseseisev Elu.

Solve et Coagula valmistab käsitööna puidutooteid, ollakse avatud ka allhanke töödele. Ettevõtte kaudu leiavad meistrite käe all väljundi inimesed, kes ei ole suutelised tervisest või erivajadusest tingituna täiskoormusel töötama. Tähtis on siinjuures see, et ei kaotata inimestesse usku, vaid leitakse üles tema oskused ja tugevamad küljed, millele taas vundament üles ehitada.

Iseseisev Elu arendab ja säilitab vaimse haigusega või õpiraskusega inimeste elukvaliteeti. Nende

õmblus- ja kunstitöötoas töötavad erivajadusega inimesed valmistavad kvaliteetseid tooteid ning teenivad nii endale lississetulekut. Lisateenistus tõstab nende enesehinnangut ning sõltumatust ühiskonnas. Nii Solve et Coagula kui ka Iseseisev Elu võtavad vastu tellimustöid.

Võib öelda, et Eestis on sotsiaalne ettevõtlus kasvutrendis. Ka riik on hakanud sellele valdkonnale rohkem tähelepanu pöörama. Nt on käivitatud pikaajalise töötamise teenus, millega on liitunud nii Solve et Coagula kui Iseseisev Elu.

Kaitstud töö on mõeldud eelkõige inimestele, kes pole valmis kohe tööle asuma, sest puude või terviseseisundi tõttu ei suuda nad töötada tavapärestes tingimustes ning vajavad töö leidmiseks ja tööle asumiseks pidevat juhendamist. Tagatakse, et indiviid saaks teha võimetekohast tööd talle jõukohases tempos, sobivas

Tootja: Solve et Coagula

Tootja: Solve et Coagula

keskkonnas, kus on tagatud vajalik ulatuses juhendamine, nõustamine ja abi.

Kaitstud töö teenus on jagatud kolme etappi, mis võivad kokku kesta kuni kaks aastat. Selle tulemusena töötavad teenuse läbinud inimesed avatud tööturul iseseisvalt või tegevuse järgest väiksema sekkumisega.

Kahjuks jäävad tänasel päeval sotsiaalsed ettevõtted rahastajate jaoks veel pigem tagaplaanile. Põhjuseks võib pidada seda, et sotsiaalsed ettevõtted pole olnud piisavalt atraktiivsed, sest ühiskondlik eesmärk toob nii mõnigi kord kaasa madalama kasumimarginaali. Lisaks tegelevad oma kogukonna vajaduste rahuldajad seni harva ekspordiga, aga just selle edendamine on olnud Eesti ettevõtluse toetajate peamine eesmärk.

Sotsiaalsete ettevõtete loodava ühiskondliku väärtuse hindamine ja arvesse võtmine aitaks nende olulisust senisest paremini mõista.

Tartu Hoiu-laenuühistu logoga võtmehoidjad (Tootja: Iseseisev Elu)

Võluvahend Eesti Veksel II

Kunagi esinesin estraadilavadel ja tegin rahvale tõsiste asjadega nalja. Täna kutsutakse seda eesti keeles *stand up comedy*'ks, kui keegi aru ei saanud. Tegin ka sõnalist mustkunsti, see käis nii.

Kutsusin lavale kaks inimest ja seletasin asja piltlikult ära, mängisin elusoleniditega ette, kui soovite: „Teie tahate osta oma sõbrale minu poest kahe peale kingituse ja leiategi vajaliku asja, mis maksab 25 eurot. Rikaste inimestena panete kumbki viisteist eurot letile ja mina pean viis tagasi andma. Aga, oh häda, kassas on mul vaid kaks ühelist. Rikad nagu te olete, lööte kahe käega ja ütlete, et ma võin kummalegi teist ühe euro anda ja ülejäänud kolm jäägu mulle „ilusate silmade“ eest. Nii saabki, ja kink käes lahkute te pidu pidama.“

Edasi küsisin ma mõlemalt osaliselt: „Kui palju sa maksid?“ Pingutuse peale rehkendati, et viisteist andsin ja ühe sain tagasi, tähendab, et maksin neliteist eurot.“

Küsisin: „Kui palju te kokku maksite?“ Rehkendati välja, et kaks korda neliteist on kakskümmend kaheksa.

Küsisin: „Kui palju te mulle „ilusate silmade“ eest jätsite?“ Meenutati, et kolm eurot.

Küsisin: „Kui te maksite kokku kakskümmend kaheksa eurot ja mulle jätsite kolm eurot, siis on see kokku kolmkümmend üks eurot. Kust see üks euro veel tuli?“

Nüüd tekkis segadus, seletamine ja kätega vehkimine, aga selgus jäi tulemata. Võtsin asja kokku sõnadega: „Näete, mul on seljas hea ülikond, värsket triiksärki, lips kui linnutiib... Te ei tea, mis autoga ma koju sõidan, milline on minu kodu ja kus asub mu suvemajake – see ongi see imeliselt ilmunud euro!“

Meenutan seda lugu alati, kui saatuse tahtel mu kaela peale jäänud Von Glehni restoranis kasutat tehes sealt Eesti Veksleid leian. Senine rekord on peaaegu viiesaja eurone arve, mis maksti Eesti Veksli- te. Vahetuskurssi arvestades võitis maksja 10% summast ja ega restorangi midagi kaotanud, sest Pääsküla

Pruulikoja kodukalja ostan ma Eesti Veksli- te eest, ühte-teist kraami veel muudki.

Kui igal tootjal on keegi, kellelt ta midagi osta saab Eesti Veksli eest ja kellele ta midagi maksta saab Eesti Veksli- ga, siis...

Kes nüüd sellest aru sai, endale teeb pika pai!

Margus Lepa

Kuradi masuurikas nagu ütles üks Seto mutt

Tutvu toodetega:

Solve et Coagula

www.secestonia.com
Valik tooteid Maarjaküla poes Tartu Lõunakeskuses
Tel. 5664 7656

Iseseisev Elu

www.iseseisev-elu.ee
Pood: Peetri 28, Tartu
Tel. 740 3403

Pesu pesemine, keemiline puhastus. Vaipade, pehme mööbli puhastamine üle Eesti Transport tasuta. Extracare OÜ
Tel. 506 7924
www.rohelinepesumaja.ee

Puidust põletus- ja dekoratiivtooted. Woodbright OÜ
Tel. 525 5607
www.woodbright.eu
e-poes -10%

Jumestus, lihtsamad soengud, kulmude värvimine, koolitused Ilubisnis OÜ
Ethel Juuremaa
ujuuremaa@gmail.com
Tel. 518 4509
Tartu

Massaaž, energiateraapia Andrese teraapiatuba
Tel. 5326 9523
tsopper@gmail.com
C. R. Jakobsoni 38, Tartu

Kleebised, visiitkaardid, interjööri graafika ja kujundustööd. Flat Print OÜ
www.flatprint.ee
Tel. 601 1499